

Lietuvos liaudies buities muziejus ir šeimos šventės

40-mečiui paminėti

Vida OLECHNOVIČIENĖ

Lietuvos liaudies buities muziejui, atspindinčiam XVIII a. pabaigos – XX a. pradžios agrarinės Lietuvos buitį ir pasaulėžiūrą bei jų sąlygotus papročius, apeigas ir vertybių sampratą, nėra lengva išlikti aktyviu kultūrinio gyvenimo dalyviu urbanistinėje Lietuvoje. Iki šių dienų įvykusiųose pasikeitimuose galima įžvelgti vos ne atvirkštinę proporciją: pagal carinės Rusijos 1897 m. visuotinio surašymo duomenis, du trečdalius Lietuvos gyventojų sudarė lietuviai, iš jų 83 procentus – valstiečiai (1). Dabar miestuose gyvena du trečdaliai lietuvių tautos (2). Atsivėrusios plačios galimybės pažinti Vakarų kraštus ir kultūras taip pat mažina domėjimąsi savąja tautine kultūra ir jos ištakomis. Akiratis nėra beribis. Antra vertus, turėdami didesnes galimybes bendrauti su kitų tautų atstovais ir juos pažinti, daugelis tautiečių atsigręžia atgal suvokda-

mi, kad kitiems gali būti įdomūs savo tradicijų originalumu („mūsų kitokybė yra mūsų šansas“ (3)), ima labiau jomis domėtis patys, ieškoti būdų, kaip patraukliau jas pristatyti kitataučiams. Taip dažnas dar kartą, o kai kas galbūt ir pirmą kartą atranda Lietuvos liaudies buities muziejų, kuris, 2006 m. pradėjęs skaičiuoti penktąjį gyvavimo ir įvairiapusės veiklos dešimtmetį, nusipelno tradicijų saugotojo ir puoselėtojo vardo. Atgaivintos Užgavėnės, kurias dabar švenčia ne tik Lietuvos didmiesčiai, bet ir beveik kiekvienas miestelis ar kaimas; Velykų šventė muziejuje skaičiuoja jau antrą dešimtmetį; Kalėdų renginiai vaikams; bandymai atskleisti darbo švenčių papročių lobyną (pirmosios vagos, rugiapjūtės, kūlimo šventės)... Agrarinių papročių niveliacija sparčiausiai vyksta dėl ekonominių ir socialinių pokyčių. Kalendorinių papročių ele-

mentai panaudojami Lietuvoje vis gausėjančiose ir populiarėjančiose masinėse šventėse, perteikiami edukaciniuose užsiėmimuose mokslieiviams.

Šeimos tradicijas Stasys Yla apibūdino kaip turtingiausias ir reikšmingiausias visose visų tautų kultūrose, pabrėždamas didžiulį šeimos vaidmenį šių tradicijų išsaugojimui ir pratęsimui (4). Muziejai tyrinėja šią temą, kaupia medžiagą, rengia ekspozicijas ir parodas. Tačiau kaip gyvai ir patraukliai, tiesiogiai bendraujant su lankytoju, jam priminti senąsias šeimos tradicijas, padėti išsiaiškinti jų prasmes, pasenusiose formose atrasti ne tik šiandienai aktualias, bet ir nekintamas vertybes, tuo pratęsiant šių tradicijų gyvavimą? Tinkamiausia forma

Pirmojo vestuvių užsiėmimo dalyviai, viešnios ir vaikučiai iš Norvegijos, pasipuošę tautiniais drabužiais.

būtų edukacinis užsiėmimas. Susiformavo stereotipinė nuostata, kad edukacinis užsiėmimas – tai užsiėmimas moksleiviams. Pabandėme šią formą pritaikyti propaguodami tradicinius šeimos papročius. „Bandymų“ įspūdžiais dabar ir pasidalysime.

Publikacijų apie muziejų rengiamus teminius užsiėmimus suaugusiesiems nėra gausu, bent autorei nepavyko apžinti, išskyrus informaciją internete, kad Kupiškio etnografijos muziejaus filiale, Adomo Petrausko muziejuje, vykdoma programa „Vestuvės su senovės atspalviu“ (5). Teko girdėti, kad vestuviniukus užima Skriaudžių (Prienų raj.) kalendorių muziejus.

Vestuvės – didžiausia šeimos šventė, pasižyminti tradicijų gausa ir įvairove. Lietuvos liaudies buities muziejų, lankytojams vartus atvėrusį 1974 metais (įsteigtas 1966 m.), kaip gražų kampeį pramogoms ir fotografavimuisi greitai atrado švenčiantieji vestuves. Muziejininkai labai norėjo šias pramogas padaryti prasmingesnes. Pretekstu tapo vienos merginos, tekančios į svečią šalį, Norvegiją, kuklus prašymas, ar negalėtų vestuviniukams „kelios bobutės vienos gryčios gonkelėse dainelę paniūniuoti“. Pagalvojome, kad galime gerokai daugiau – tautiečiams priminti, o svetimšalius supažindinti su senosiomis lietuvių šeimos tradicijomis ir kai kuriais vestuvių elementais. Taip gana paskubomis, iki vestuvių likus nepilnai savaitei, naudojantis publikacijomis apie vestuves ir muziejuje įrengta mergvakario ekspozicija, buvo parašytas scenarijus vestuviniukams (autorė V. Olechnovičienė). Užsiėmime dainų nebuvo, tačiau dalyviai, nors pliaupė liūtis, iš muziejaus išvyko gerai nusiteikę ir sužavėti mūsų senosiomis tradicijomis. Maloniai nustebino viešnios iš Norvegijos, pasipuošusios tautiniais drabužiais. Matyt norvegai labiau nei lietuviai jais didžiuojasi. Nustebino – tokia civilizuota šalis, ir to nesigėdijama, o dažnas mūsų tautietis ir Nepriklausomybės atgavimo euforijos laikotarpiu tautinius drabužius laikė atgyvena ar kaimietišku apraiška. Jaunikis pasididžiudamas pareiškė, jog ne tik žinaš, kaip naudotis senoviniu įrankiu batams nusiauti, bet ir pats tokį gaminęs mokykloje per darbų pamoką. Keistas sutapimas – šiemet vėl „tekinome“ lietuvaitę į Norvegiją. Šį kartą „mūsiškės“ pamergės, pasi-

Krikštytųjų užsiėmimo akimirka.

Krikštytųjų muziejuje. Krikštijamo berniuko tėvai prieš porą metų vestuvių proga taip pat buvo užsisakę užsiėmimą.

dabinusios tautiniais drabužiais, vyko į aerouostą pasitikti atvykstančiųjų, dalyvavo vestuvėse ir mūsų užsiėmime. Gal jau galime džiaugtis ir padidėjusia savo tautine savigarpa...

Nuo pirmojo užsiėmimo 2000-aisiais prabėgo beveik septyneri metai. Scenarijus, šiek tiek jį papildant ir keičiant detales dėl sezonų kaitos (dabar užsiėmimai vyksta ir žiemą), iš esmės liko nepakitęs, o norinčiųjų dalyvauti užsiėmimuose skaičius vis auga. 2000 m. įvyko 2 užsiėmimai,

Mergvakaris muziejuje.

2001 m. – 12, 2002 m. – 18, 2003 – 72, 2004 – 76, 2005 – 82, 2006 m. – 88 grupės iki gruodžio mėnesio. Skaičius artėja prie 100. Kaune per metus sutuokiama apie 500 porų. Jei manytume, kad užsiėmimuose dalyvauja tik Kaune besituokiantieji, o jie ir sudaro daugumą, galėtume sakyti, kad beveik penktadalis dalyvauja muziejaus užsiėmimuose. Nors bendras muziejuje apsilankusių vestuvininkų grupių skaičius dėl padidėjusių įvažiavimo įkainių šiemet sumažėjo (2005 metais – 233 grupės, 2006 – 152, t.y. sumažėjo 81 grupe), dalyvaujančiųjų specialiuose užsiėmimuose grupių skaičius auga.

Loginė vestuvių seka – krikštynos. Šeimos gyvenime ir... muziejuje. Jau įgyvendinta idėja gimdo naują. Po pirmo sėkmingo vestuvininkų priėmimo buvo pamėginta surengti ir krikštynas su senovinių apeigų elementais. Apeigos buvo atliktos kūdikėlio namuose, tik bažnytinė ceremonija įvyko muziejaus koplyčioje. 2003 metais paruoštas krikštynų užsiėmimo scenarijus (autorė D. Blaževičienė), pagal kurį vasaromis rengiami užsiėmimai vienoje iš muziejaus sodybų. Šiais metais krikštynos ypač išpopuliarėjo: 2005 metais buvo 10 tokių užsiėmimų, 2006 m. – 39, tad per metus jų skaičius išaugo beveik keturis kartus.

Pagal senąsias lietuvių tradicijas mergvakaris yra viena sudedamųjų vestuvių šventės dalių. Atrodytų, jog mergvakaris dabar švenčiamas gana dažnai. Tą pastebime iš laikraščių, žurnalų, interneto publikacijų. Pastarąjį dešimtmetį tiesiog konstatuotinas mergvakario „renesansas“. To, kad

toks užsiėmimas atsirado mūsų muziejuje, „kaltininkė“ galėtume laikyti vieną merginą, užgavusią muziejinių tautinius jausmus. Ji didžiausios žinovės tonu pareiškė, jog mergvakariai Lietuvoje niekada nebuvo švenčiami, kad tai iš Vakarų atkeliavusi tradicija. Tas tiesa, jeigu kalbėtume apie žiniasklaidoje dažniausiai aprašomus mergvakarius. Kodėl nepriminus, kad jie buvo, kokie buvo, ką vertingo net ir dabartiniam žmogui iš tų, kai kam net, atrodo, nebeegzistuojančių, užmaršties klodų galime atkasti? Mergvakario scenarijus parengtas 2003 metais (autorės D. Blaževičienė, V. Olechnovičienė). Skaičiai taip pat byloja apie jo populiarėjimą, kad ir ne tokį didelį, kaip jau minėtų: 2003 m. įvyko 3 užsiėmimai, 2004 m. – 10, 2006 m. – 14. Skaičiai mažesni, nes dėl mergvakario dažnai kreipiamasi tada, kai jau priimti užsakymai

vestuvėms ar krikštynomis. Be to, užsiėmimus veda tik kelios muziejininkės; trūksta ir patalpų. Kaip ir savaitgalių, kuriais labiausiai paklausūs šie užsiėmimai.

Taip, nors chronologiškai ir tematiškai nenuosekliai, susiformavo šeimos papročių užsiėmimų ciklas „Mergvakaris. Vestuvės. Krikštynos“. Visą ciklą galime pasiūlyti beveik tai pačiai grupei: dalyvavę „Mergvakaryje“ gali užsisakyti „Vestuves“, o po to, „reikalui atėjus“ – „Krikštynas“. Dar nebuvo grupės, kuri būtų užsisakiusi visą ciklą. Džiugu, kad dvi „Mergvakario“ nuotakos buvo jaunosios „Vestuvių“ užsiėmimuose, o dvi jaunavedžių poros, buvę jaunaisiais „Vestuvių“ užsiėmime, savo pirmųjų atžalų krikštynomis užsakė muziejaus siūlomą užsiėmimą. Nors neskaičiuojame, bet dažnai pastebime, kad, buvę viename užsiėmime, atvyksta ir į kitą. Mergina, vestuvių užsiėmime dalyvaujanti trečią kartą, tvirtino, kad jai visada įdomu. Su vienu „piršliu“ taip pat teko bendrauti tris kartus.

Šiuos užsiėmimus „buitine“ muziejaus kalba ir pristatydami lankytojams vadiname teminiais užsiėmimais (tuo pavadinimu turbūt užrūstintume kalbininkus), išskirdami iš ekskursijų, edukacinių užsiėmimų, renginių į atskirą grupę dėl jų savitumo. Užsiėmimai užsakomi ne šiaip bet kada, norint praplėsti akiratį, pagilinti žinias, kaip kad edukaciniai, o specialiai – tikro mergvakario, tikrų vestuvių ar krikštynų proga. Jie tampa sudėtinė šių švenčių dalimi, atskirais nedideliais renginukais. Tiesa, kartą „Mergvakarį“ vedėme ir vyresnių klasių moksleivių grupei.

Šių užsiėmimų ekskursijomis negalime vadinti ne tik dėl to, kad jie vyksta vienoje sodyboje (nors ekskursijai būdingas pasakojimas čia yra svarbus, jis – tarsi užsiėmimų metmenys, rišamoji medžiaga), bet ir dėl dalyvių praktinės veiklos. Tuo mūsų teminiai užsiėmimai artimiausi edukaciniais. Edukacinis užsiėmimas dažniausiai būna pritaikytas tam tikro amžiaus tarpsnio lankytojų grupei. Mūsų nagrinėjamuose vienu metu dalyvauja įvairaus amžiaus žmonės, dažnai net 3 kartos. Mergvakaryje ne kartą dalyvavo ne tik nuotaka ir jos draugės, bet ir mama, kartą – net būsimoji anyta, dažnai dalyvauja jaunesni broliai ar seserys. Vestuviniškai – ypač įvairaus amžiaus, dažnai nuo penkiamečių iki žilagalvių. Tą patį galima pasakyti ir apie krikštynas, kuriose dalyvauja seneliai. Edukaciniame užsiėmime visi dalyviai atlieka vienodas praktines užduotis, šiuose – skirtingas, susijusias su „vaidmeniu“, t.y. vienokias nuotaka, kitokias pirmoji pamergė, svočia, krikštatėviai ar krikštijamojo tėvai ir pan.

Geriausiai savitumus atskleis detalės aprašymas. Paanalizuosime vidurinį ciklo narį – „Vestuves“, nes: 1) rengiamas ilgesnį laiką (7 metai); vyko daugiau užsiėmimų; susikaupė nemažai iliustracinės medžiagos bei pastebėjimų; 2) straipsnio autorė yra ir scenarijaus autorė, todėl šią temą žino geriausiai; 3) kiti du sukurti pagal panašų modelį.

Vestuvių teminis užsiėmimas nėra vieno regiono ar kaimo apeigų, papročių, „užkonservuotų“ tam tikrame laikotarpyje, restauracija. Tikimės, kad tokį darbą atlieka folkloro ansambliai, tyrinėtojai, gal kraštotyros muziejai. Mūsų veikla – apibendrinto pobūdžio. Muziejininkas dirba kaip kūrybiškas tarpininkas, laidininkas tarp užfiksuotos medžiagos ir dabarties žmogaus. Senoviniu būdu linkime, pažįstame supančią aplinką, joje esančius daiktus, kuriems, kaip ir atliekamiems veiksams, suteikiame simbolinę prasmę. Atrodytų, žaidžiame ir pramogaujame, o iš tikrųjų pažįstame senoviškų kaimo papročių formas, suvokiame jų turinį ir atrandame bendrumą esmėje bei bendražmogiškose vertybėse. Deja, dar neparengtos žemaitiškos, suvalkietiškos

Vestuvės. Jaunavedžių sutikimas su medumi.

Vestuvės. Turto linkėjimas ties slenksčiu – tiesiamas avikailis.

ar dzūkiškos vestuvės, ko kartais pageidauja užsakovai. Kadangi užsiėmimas vyksta aukštaičių sodyboje, daugiausia remiamasi šio regiono ir Dzūkijos XIX a. – XX a. pradžios vestuvinių papročių aprašymais, nevengiant užsiminti ir apie „kaimynus“.

Jaunavedžiai ir palyda pasitinkami tradicinėje vietoje – prie sodybos vartų. Ne kiekvienas dabar turi tokią galimybę...

Tautiniais drabužiais pasidabinusi muziejininkė dėkoja už atvykimą, sveikina ir linki pastebėdama, kad senajame kaime, norint, jog linkėjimai išsipildytų, buvo atliekami magiškais laikyti veiksmai. Primena, kodėl seniau ir dabar dažnai jaunuosius tėveliai sutinka su duona, druska, vandeniui. Linkėdama sutuoktiniams saldaus gyvenimo, medumi patepa jų lūpas. Medus – žmonijos cukrus iki cukraus, o šeimyninio gyvenimo cukrus ar tik ne meilė... Išsiaiškinama, kas senovėje buvo vadinamas šešuru. Jei jis yra grupėje, kviečiamas, kaip reikalauja tradicija, atlikti šį simbolinį saldaus gyvenimo linkėjimo veiksma. Pasirinktas ne visuotinai paplitęs jaunavedžių sutikimas su duona ir druska, o rečiau literatūroje minimas – su medumi (6). Tą lėmė kelios priežastys: pirmasis ir dabar gerai žinomas bei atliekamas kaip tėvų apeiga; siekta parodyti, kad buvo daroma ir kitaip; norėta daugiau netikėtumo ir žaismingumo. Be to, „saldaus“ gyvenimo linkėjimas bendresnis, „sutalpinantis“ ir skalsą, ir sotumą, ir daugelį kitų gerų dalykų. Šį simbolinį veiksma laikydami meilės palinkėjimu (taip dažnai jį aiškina dalyvaujantieji), pastebėjome – meilė šiuolaikinių jaunavedžių vertybinėje skalėje yra aukščiau nei skalsa ir sotumas, kuriuos simbolizuoja duona. Duona kaip simbolis užsiėmimo panaudojama ne kartą, kaimiškos duonos kepalas, kaip sotumo ir skalsos palinkėjimas, dovanojamas jaunai šeimai atsisveikinant. Paaiškinant medaus mėnesio pavadinimo kilmę (7), palinkima sveiko pirmagimio, sveikatos visiems būsimiems palikuonims ir čia susirinkusiesiems.

Slenkstis – svarbi simbolinė vieta ne tik senosiose vestuvėse (8). Jaunieji mokomi žengti per jį pagal taisykles, kurių laikantis seniau buvo tikimasi sėkmingo gyvenimo: nesistojant ant jo peržengti dešine koja. Kiti svitos dalyviai kviečiami atidžiai stebėti. Linkint turtingo gyvenimo, ši simbolinė vieta uždengiama kailiniais (9). Stebėjusiųjų paklausama, ką matė. Dažniausias pastebėjimas – dariniai žengta dešine koja. Muziejininkė papildo: jei sustojus jaunikio koja šiek tiek priekyje – ar tai ne ženklas, kad šeima bus tradicinė – šeimos galva bus vyras. Įvairiai ir žengiama per slenkstį: dažniausiai, kaip to reikalauja dabartinis etiketas, jaunoji praleidžiama pirma. Muziejininkė primena, kad senoliai pagal tokį žengimą pranašautų žmonos pirmavimą bendrame šeimos gyvenime (10). Labai dažnai poros žengia „koja į koją“. Vienos rankos pirštų užtektų suskaičiuoti jaunikius, kurie pernešė žmoną per slenkstį. Tik du jaunikiai, palikę antrąją pusę, įžengė pirmieji. Ar galime pagal tai spręsti apie tolesnį santykių klostymąsi šiose šeimose?

Įžengus į gryčią, prabylama apie pagrindinius šeimos tikslus seniau ir dabar. Linkėdama vieno svarbiausių – vaisingumo, muziejininkė apiberia jaunavedžius grūdais (11) ir siūlo visiems paspėlioti, kokiais grūdais galėjo apiberti anais laikais. Per septynerius metus tik tris kartus teko išgirsti apie ryžius. Palengvinant atsakymą, dažnai priduriama: sėjam tokius, kokie laukuose dera. Taip išsiaiškinama, kokios kultūros buvo auginamos valstiečių ūkiuose, kam jos buvo naudojamos ir, „susimbolinus“ kiekviena grūdų rūšį, jauniems palinkima: rugiais (duona) – sotumo ir darbštumo, kviečiais (pyragas) – turto, miežiais (alus) – linksmybių, avižomis (arklių pašaras) – sėkmingos bendro gyvenimo kelionės.

Kad grupė paragautų žiupsnelį senolių gyvenimo būdo, pirmiausia kviečiama į kasdieninę namo pusę – gryčią, atstojusią ir virtuvę, ir miegamąjį, ir valgomąjį, ir darbo kambarį. Pagal tradiciją nuotaka „atitekėdavo“ į jaunojo šeimą. Atskleidžiama žodžių „vesti“ ir „tekėti“ prasmė. Primenama situacija, kai anyta, pridėliojusi ant slenkščio įvairių rakandų, pasitikdavo marčią ir patikrindavo atvykusiosios orientaciją bei tvarkingumą (12). Nuotakai reikia nuo gryčios slenkščio pakelti duonos kepalą, rasti vietą „pečiaus raktams“ – žarstekliui, šluotai, kultuvei. Taip visi pradeda pažintį su juos supančiais daiktais.

Pasakojant apie tradicinį vyro ir moters darbų pasidalijimą, apie

Vestuvės. Jaunikis raiko duoną.

šventą moters pareigą rūpintis „šeimos židiniu“, linkint, kad jis būtų ne tik šiltas, bet ir tvarkingas, atskleidžiamos istorinės metaforos ištakos, sužinoma, kaip XIX a. būdavo išsi-
verčiama be degtukų, kada jie pasirodė Lietuvos kaime, kas užkoduota posakyje „Atėjo, kaip ugnies“ (13), paklausima, ar susirinkusieji ne tokiam laikui užsuko. Tikrinant jaunosios įgūdžius šluota mojuoti, ne tik patariama, kaip švarintis, kad ir laimės, ir visokios gerovės namuose netrūktų, kartu išsiaiškinama, ar ji darbšti, garantuojama, kad, tokia būdama, už tinginystę tikrai nuo vyro „į kuprą“ negaus (14).

Vyras tradiciškai vadinamas šeimos maitintoju. Žinoma, kad šie žodžiai turi daug gilesnę prasmę, tačiau užsiėmime primenama, kad liaudyje buvo mokoma, jog ir nuo pagarbūs elgesio su duona priklausė šeimos sutumas bei materialinė gerovė. Jaunikiui tenka prisiimti šventą vyro pareigą raikyti duoną. Tik nemanykime, kad tai lengva užduotis. Juk buvusį pagrindinį valstiečių patiekalą dabar perkame susmulkintą ir retai matome tradicinę jo formą. Daugeliui tenka priminti, kad raikant kepalas su meile ir pagarba „kaip mylima moteris“ glaudžiamas prie širdies, o raikyti – nereiškia pjaustyti. „Kampelis“ – prariekimas paliekamas žmonai, kad pirmagimis būtų sūnelis – pavardės paveldėtojas. Visi kviečiami apžiūrėti pirmąją riekę ir pasvarstyti apie „šeimos galvą“. Juk sakoma: „Kokia riekė, toks ir gaspadorius“. Jaunieji dalijasi „pirmąja šeimyninio gyvenimo“ rieke, kad visada draugiškai ir vargais, ir džiaugsmiais dalytųsi. Jos paragavus, linkima visada skaniai, skalsiai ir sočiai valgyti, bet juk žmogus ne vien duona sotus. Ir sotus – ne visada laimingas. Tad, linkint gražaus bendravimo, rūpinimosi vienas kitu, vėl atkreipiamas dėmesys į aplinkui esančius rakandus. Atrodytų, kad jie atspindi tik buitį. Bandome keletą „prakalbinėti“. Štai puodšakės (prietaisas puodui iš duonkepės krosnies ištraukti). Jos ypatingos – su ratukais. Ar tas ypatingumas nebyloja apie gaminusiojo rūpestį šeimininke? Jaunasis pamokomas naudotis „bernu“ – įnagių batams nušauti. Mokėdamas galbūt nevers žmonos batų nuavinėti. Santarvės linkima „dzūkiškai“. Primenamas šio regiono paprotys, kai nuotakos tėtis, pavesdamas dukterį žentui, įteikdavo diemedžio šakelę ir sakydavo: „Pavedu tau, jaunasai berneli, savo dukrelę ir prašau, kad didelės valios ant jos neturėtai, ir didesne rykštele jos neliestum, kaip diemedžio šakelę“ (15). Jaunajam iš ant stalo padėtų žolynų krūvos reikia atrasti diemedį. Taip dalyvaujantys su-

Vestuvės. Pažintis su žolynais.

Vestuvės. Tikrinamas piršlio pastabumas.

pažindinami su keletu įdomesnių anais laikais paplitusių augalų ir jų pritaikymu kaimo gyvenime.

Įsitikinus jaunos poros tinkamumu šeiminkauti, grupė pakviečiama į šventėms, svečių priėmimui skirtą gryčios pusę – seklyčią, kur ir švėsdavo vestuves. Joje primenama daugiau įvairių senovinių vestuvių papročių elementų.

Pasėdėję vienoje gryčios pusėje, jaunųjų palydovai tik įžengę skuba užsiimti vietas ant suolų, tačiau sustabdomi.

Užsiėmimas vyksta kupiškėnų gryčioje, kurios seklyčia puošia virš stalo kabantis vestuvinis sodas – ruginių šiaudų rombo formos reketukas, puoštas karpytu popieriumi. Tad primenamas šiam kraštui būdingas vestuvių paprotys – sodo pirkimas. Organizuojamas improvizuotas „sodo“ pirkimas, padedantis sužinoti anų laikų kaimo piršliui kelčius reikalavimus, piršlio funkcijas, susipažįstama su vienu iš senovinių vestuvių etapų – piršlybomis, atkreipiamas dėmesys į nuotakos kraitį, išsiaiškinama, kas yra kraitis. Pasakojama, kad iš bažnyčios grįžę jaunieji su svita buvo vedami į seklyčią, tačiau nebuvo skubama net jų sodinti už stalo. Jaunieji kukliai laukdavo, kol piršlys su palyda „nupirkdavo“ sodą, pavaišindami vietas užstalėje užėmusius svečius (dažniausiai dainingas ir „liežuvingas“ moteris) ir atsakydami į daugybę įmantrių klausimų. Improvizuotame „pirkime“ akcentuojamas šmaikštusis derybų aspektas. Pranešama, kad piršlys – atvykėlis iš „kito kaimo“ – turės įrodyti esąs tinkamas ir šioje aplinkoje piršliauti, tikrinamas jo sąmojingumas, šmaikštumas, pastabumas, išsiaiškinama vedybinė padėtis. Jei palydoje nėra piršlio personažo, kaip dabar dažnai vestuvėse būna, klausama, ar „pasiaukos“ liudininkas. Juk svarba, atstovavimu jaunojo pusei jis beveik prilygsta piršliui. Dažnai vyksta piršlio „rinkimai“, kuriuose dalyvauja visi palydos vyrai, nes liaudyje sakoma: „Moteris piršliauja – velnias šliubą duoda“. Pastebima, kad derybų kai kur buvo galima išvengti, jei piršlys užstalėn už sodo saugotojų nugarų įmesdavo savo kepurę, tada sodas jaunojo pusei atitekdavo be išpirkos (16). Primenama, kad galvos danga –

viena sudedamųjų išieginio kostiumo dalių, o vestuviniai drabužiai – išieginiai valstiečių drabužiai – mums gerai pažįstami kaip tautiniai. Palydoje nepastebėjus nei kepurėtų, nei skrybėlėtų, pradedamos „derybos“. Vedusių vyrų paprašoma žengti žingsnį į priekį. Taip kandidatų būti piršliu gerokai sumažėja. Juk piršliauja tik vedę vyrai. Kodėl? Galbūt, kad peršamų mergelių neviliojūt. Betgi kažkodėl sakoma: „Vedęs – tai dar nemiręs“... Tad užmenant mįslę tikrinamas ne tik kandidatų „padorumas“, bet ir sąmojingumas, šmaikštumas. Klausiami: „Kas mano, tas ir tamstų tarpukojį matuoja“. Palydint juoko pliūpsniams, pasigirsta atsakymai: siuvėjas, žirkklės. Tada skubama į pagalbą, pastebint, kad ir per tą trumpą laiką, kol bendraujame, visiems ta vieta pamatuota, ir ne kartą. Kartais atsakymas būna artimas tiesai – „žingsnis“ (dažniau ją atranda vestuvių pulko moterys). Atsakęs teisingai – slenkstis – bent šioje seklyčioje tampa piršliu. Jo laukia dar vienas išbandymas. Juk piršlys – jaunikio patikėtinis senovinėse vestuvėse, besiderantis dėl kraičio ir pasogos, ekonominio sandėrio tarp nuotakos ir jaunikio šeimų vykdytojas. Tad turi būti ne tik sąmojingas, bet pastabus, kad sužiūrėtų, koks ūkis, kokio kraičio galima prašyti. „Rinkimus“ laimėjusiam arba jaunųjų palydoje esančiam piršliui surengiamas pastabumo „testas“. Nuraminusi, kad piršlio kormas Aukštaitijoje paplito XX a. pirmojoje pusėje (tai būna didžiulė naujiena susirinkusiesiems) (17), užsiėmimo vedėja ima rankšluostį, uždengia juo piršliui akis ir klausia, kiek jis seklyčioje priskaičiavo kraičio skrynių, pastebėdama, kad kiek piršlys sudera, tiek kraitvežiai ir nugabena į jaunikio pusę. Staiga visų dalyvaujančiųjų žvilgsniai pradeda klajoti po kambarį. Piršliui pasakius skaičių, jo akys atidengiamos ir visi skaičiuojame kraitinius baldus. Taip vaizdžiai išsiaiškinama, kas yra kraitis, kas yra kraičio skrynioje, kuo skiriasi skrynios nuo kuparo ar komodos.

Kiti „atvykėliai“ taip pat turi „pirkti sodą“, atsakydami į šmaikščius klausimus ir įrodydami, kad ne iš kelmo spirti ir taip užsitarnaudami teisę sėstis garbingoje senovinės seklyčios užstalėje. Paklausus „Kokiam berneliui, skubančiam pas mergelę, niekaip negali įspirti arklys“ (raitam), išsiaiškinama, kad anksčiau ne tik pas mergelę, bet ir pirštis jodavo.

Pabaigus derybas, visi sodinami prie rūtomis papuošto stalo ir leidžiama nusifotografuoti. Atkreipiamas dėmesys į du vainikėlius. Primenama jų simboliškas prasmė ir likimas po vestuvių. Dažniausiai nustembama, sužinojus, kad Aukštaitijoje XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje vainikėlio nedegino. Nesu-

vestuvės. Nuomoto demonstravimas.

Vestuvės. Nuomoto demonstravimas.

klystume manydami, kad muziejaus užsiėmimai „prisdėjo“ prie tradicijos rūtų vainikėlius išsaugoti ir po vestuvių. Išsiaiškinamos svočios pareigos aukštaičių vestuvėse. Jei pulke nėra svočios, ji, kaip ir piršlys, išrenkama. Pasakojama apie pirmosios vedybinės nakties papročius ir priėtarus. Senovėje buvę paprotys, kemsant šieną į čiūžinį jaunavedžių guoliui, įdėti ir nekultų varpų, linkint vaisingumo – „derliaus ne tik laukuose“. Bekemšančios čiūžinį moterėlės paspėliodavusios ir apie būsimą šeimos gyvenimą: praardę čiūžinio kamputį, traukdavo šiaudelį. Jei pavykdavo ištraukti pilną grūdų varpą, ji pranašaudavo gerovės pilną gyvenimą. Senovinėse vestuvėse kartais, prieš važiuojant į bažnyčią, jaunikiui į kišenę įdėdavo nekultų javų varpą, o grįžus tikrindavo, kiek iškrito grūdelių – jie pranašaudavo būsimą vaikų skaičių (18). Jaunavedžiai dovanų gauna pilną grūdų rugio varpą „iš protėvių vestuvinio guolio“ – kad gyvenimas visokios gerovės būtų pilnas (19). Siūloma sugrįžus namo patikrinti, kiek grūdelių „iškūlė“ jaunikis, laikęs varpą kišenėje. Galbūt tiek ateityje sulauks vaikelių... Po pirmosios vedybinės nakties svočia atidžiai apžiūrėdavo palovį – ten būtinai rasdavo iškritusių grūdelių. Jei pirma pamatydavo avižėlę, buvo tikimasi pirmagimės dukters, jei miežį, kvietį, rugį – sūnaus. (20) Svočios „rinkimuose“ nugalėjusiai moteriai tenka surūšiuoti saujelę grūdų – kad atskirtų sūnelius nuo dukrelių – taip visi dalyviai pamato, kaip kokia rūšis atrodo.

Linkint, kad nuotakai sektųsi šeiminkavimas, ji sodinama ant duonkubilio (21), „svočia“ pamokoma, kaip senoviniu šepėčiu kitą rytą turėtų jaunamartei plaukelius šukuoti ir ištekėjusios moters galvos dangalą – nuometą – rišti. Šepetį sviedžiant krosnies link (22), netekėjusios merginos turi stengtis jį pagauti – kuri pagaus, toji pirma ištekės. Dažnai toks pasiūlymas sutinkamas nepatikliai – ar tik vedėja nuotakos puokštės mėtymo papročio, kilusio tikrai ne iš lietuviško kaimo, nemėgdžioja. Pagavusioji šepetį puošia kupiškėnės pamergės galvos dangalu – kalpoku – kad berneliai geriau įsižiūrėtų, pas kurią pirmiausia turėtų piršliai apsilankyti. Pasakojama, kad tradiciškai šeimoje buvo stengiamasi ištekinti dukteris laikantis amžiaus sekos. Pirmiausia buvo tekinama vyriausioji dukra, po jos – jaunesnė ir visos kitos (23). Išsiaiškinus, ar jaunavedžiai

Vestuvės. Tekėjimo pirmenybės nustatymas – pamergės gaudo šepetį, kuriuo „šukuota“ nuotaka, svočia ruošiasi jį mesti, nuotaka sėdi ant duonkubilio.

Vestuvės. Pagavusioji šepetį puošia kupiškėnų pamergės galvos dangalu kalpoku.

turi brolių ir seserų, primenama, kaip vestuvėse buvo atliekama eilės perdavimo apeiga, jaunesnė nuotakos sesuo „į mergų suolą pakeliama“, jaunojo brolis „iš pasuolės ištraukiamas“. Besilinksminant primenama, kad šventės užima mažesniąją gyvenimo dalį, o kasdienybė – tai darbai. Darbas – didžioji protėvių vertybė, egzistavimo pagrindas. Kaip dabar? Besiruošiant vesti ar tekėti taip pat negana, kad viens

Vestuvės. Jaunėlės pakėlimas į „mergų suolą“.

Vestuvės. Užsiėmimo dalyvių bendra nuotrauka prisiminimui.

kitam patinka ar gražiai vienas šalia kito atrodo. Vertėtų prieš „užsakus paduodant“ ir kartu dirbti pamėginti. Žiūrėk, besilinksminančios poros sutaria gerai, o pradės dirbti – ir prasideda barniai. Senoliai nepatartų tokiai porai šeimą kurti. Muziejininke kviečia pulko poras darbui ir džiaugiasi, jei atsiranda savanorių. Vadinasi, darbas ligi šiol – vertybė. Mįslė, kurią turi įminti linkusieji tinginiai, tampa „instrukcija“ darbščiosioms poroms. Senam

žmogui labai sunku siūlą į adatą įverti, todėl to prašoma talkininkų, o kad būtų lengviau – pasiūloma verti dviese. Darniausiai triūsusiems ir anksčiausiai užduotį baigusiems siūloma pirmiausia vestuves kelti.

Susirūpinama, ar visko spėta šiandien susituokusiesiems per greit prabėgusią valandėlę – užsiėmimas trunka apie valandą – palinkėti. Ar viskas, ko linkėta, aktualu dabarties šeimai? Ko nūdienai labai svarbaus nepaminėjome? Dažniausias priekaištas – pinigų. Kartais priduriama: ištikimybės. Kitkas – meilė, sveikata, giminės pratęsimas, skalsa, sotumas, darna ir santarvė – pasirodo, nepraradę vertės. Tad ar ne tuos artimi, nors mažiausiai šimtmetis skiria? Jei jaunavedžių pora tautiškai mišri, būtinai priduriama, kad šios bendražmogiškos vertybės, nepriklausančios nuo tautinių ar „laiko“ formų, ir yra svarbiausia sėkmingai santuokai. Užsiėmimuose dalyvavo kitataučiai jaunikiai: norvegai, vokiečiai, šveicarai, suomių, belgai, švedai, PAR pilietis. Nuotaka tik viena kitatautė – baškirė, viena jaunavedžių pora – abu Lietuvos totoriai.

Tradicinėms vestuvėms būdingi dovanojimai: marčios dovanų dalijimas, atsidovanojimas marčiai ir kt. (24). Atsisveikindama muziejininke jauniems dovanoja šiaudinį paukštelį, tokį pat, kokie yra vestuviniame sode. Tikima, kad jis ir laimę, ir palikuonis „nešioja“. Dar viena dovana – muziejaus atviruke surašyti tautos išminties „perliukų vėriniai“ – patarimai vyrai ir žmonai (patarlės ir priežodžiai). Galbūt brangiausia – tradicinis duonos kepalas, jau prarietas ir paskanautas, bet visiems neapsakomo gardumo, ar tik ne dėl užsiėmimo „įsigėrusio“ ypatingo prieskonio. Jis ir skalsos bei sotumo linkėjimas, ir simbolinė jungtis su jau išėjusiomis duonos augintojų kartomis...

Piršliui įteikiamas ašotis, specialiai pagamintas muziejaus puodžių dirbtuvėje. Mūsų piršliui siūloma, grįžus į jaunavedžių namus, jį sudaužyti, o kiti vestuvių dalyviai turės visas pabirusias šukes surinkti bei suskaičiuoti „būsimums palikuonis“. Seniau piršlys, iššlydint į „šliubą“, daužydavo ašotį ties slenkščiu, kad triukšmas blogybes atbaidytų, kad vaikai kaip šukės pabirtų, kad ašotis į kuo daugiau šukių subyrėtų – tuo šeima laimingesnė bus (25). Primenamas

seniau buvęs paprotys, išlydinti jaunuosius į bažnyčią, slapta į vežimą įdėti kokį vyriškos giminės molio gaminį – taip pirmagimio sūnaus palinkėdavo. Svočiai, kad lengviau būtų palikuonis „surūšiuoti“, atitenka toje pat dirbtuvėje pagamintas mažutis „lauknešėlis“ – dviejų dalių indas, tad į vieną pusę galima mesti avižėles, į kitą – vyriškos giminės grūdus. Šauniausias bernelis, žinojęs, kaip išvengti žirgo spyrio, gauna dovanų meduolinį eiklųjį (tradicinius meduolius kepa muziejaus darbuotojai) – kad greičiau išrinktą susirastų. Mergelė, sugavusi vestuvių pranašą – šepetį, kad išsvajotojo sulauktų, apdovanojama meduoline jo „kopi-ja“. Darbščiausia pora gauna saldžiausiąją „širdelę“ – kad ir meilės reikaluose viskas būtų gerai. Jaunėlė sesė kraičiu iš anksto turi rūpintis. Tad jai įteikiama simbolinė juostelė, išausta audėjos, vasarą kasdien pokšninčios staklėmis muziejaus miestelyje.

Užsiėmimas baigiamas, primenant simbolinius senųjų vestuvių baigties veiksmus. Dalyvaujančiųjų klausiami, ką jie pagalvotų, jei muziejininkė pati imtųsi šluota mojuoti ar, paėmusi tuščią ąsotį, pradėtų jį barškinti. Suprantama, kad laikas išeiti. Išlydinti kviečiama lankytis dažniau, juk prisiminėme, kad ne tokie jau tolimi esame, o koplyčioje, kuri matyti išėjus, ne tik tuokiama, bet ir krikštijama. Apie tai – kitas užsiėmimas.

Vis spartėjant gyvenimo tempui ir darbo specializacijai, šeimos švenčių organizavimas, perduodamas į planuotojų, renginių organizatorių rankas, tampa verslu. Tada labai dažnai besąlygiškai stengiamasi įtikti kliento skoniui, ko nors ypatingo dairomasi toliau, kitų kraštų patirtyje. Sakyčiau, taip spartėja kultūrinės kreolizacijos ir hibridizacijos procesai, smulkiai aptarti straipsnyje apie šiuolaikines lietuvių vestuves Vilniaus mieste (26).

Muziejus – ne pelno siekianti įstaiga, jai keliami kitokie reikalavimai. Šiuo požiūriu muziejininkui lyg ir lengviau, nebūtina visiškai pataikauti klientui. Bet jį riboja chronologiniai ir aplinkos rėmai. Užsakovas abiem atvejais ne visada iš anksto žino, ką gaus, bet, jei lieka patenkintas, būtinai paskleidžia savo įspūdžius. Taip truputį slapukaudami, kaip „ypatingus“ ir „naujus“ pateikėme primirštus dalykus, įtikome, išpopuliarėjome ir vykdomė muziejaus tikslus – saugoti ir puoselėti. Netgi garsieji planuotojai mūsų užsiėmimus įtraukia į jų organizuojamą šeimos švenčių programą arba perima kai kuriuos scenarijaus elementus. Štai Kristina Kaikarienė muziejaus užsiėmimus įtraukė į krepšininko Ramūno Šiškauskio vestuvių, vėliau – sūnelio

krikštynų scenarijų, vestuvių užsiėmimą pakvietė praves-ti muziejaus karčemoje vestuves švenčiantiesiems. Mūsų atgaivintą simbolinį veiksma pasitinkant jaunuosius tepti jų lūpas medumi, spėjame, taip pat pas mus nusižiūrėsi, sėkmingai panaudojo prabangiose vienu garsenybių vestuvėse. Šis momentas buvo parodytas per televiziją. Tik medų tepė ne mediniu, kad ir labai išdailintu šaukšte-liu, kaip darome muziejuje, bet moderniu širdutės formos smeigtuku. Remdamiesi amerikiečių antropologo George'o Peterio Murdocko kultūros keitimosi mechanizmu (27), galime teigti, kad primirštą seną pateikėme visuomeni kaip naujovę ir visuomenė priėmė.

Artėjant užsiėmimų „Vestuvės“ skaičiui prie pusės tūkstančio, populiarėjant „Krikštynoms“, pradėjus skaičiuoti auksinių vestuvių ir kitokių sukačių proga atvykstančias grupes, drįstame prabilti apie naujos tradicijos užuomazgą: šeimos švenčių proga dalis Kauno apylinkių gyventojų, žinoma, su svečiais iš įvairių Lietuvos vietų, vyksta į muziejų. Juk į vestuves ir krikštynas tradiciškai kviečiami giminaičiai. Turėjome užsakovų iš Kėdainių, Vilniaus, Jonavos, Marijampolės, Kazlų Rūdos, Utenos ir net Klaipėdos...

Tai džiugūs faktai, liudijantys, kad muziejininkai spėja „koja į koją“ žengti su dabartiniu gyvenimu. Jei nepasiūlytume nieko, spraga tikrai būtų užpildyta, ir greičiausiai skolintu dalyku. Mes – ne prieš skolinta, bet už prasminga, o kad skolinys įgautų prasmę, reikia ne tik laiko. Vėlgi norėtusi pasidalyti įspūdžiais iš praktikos. Kalbėdama apie senuosius vestuvių papročius, A. Vyšniauskaitė pabrėžė jų pažinimo svarbą, „kad geriau pažintume patys save, kad sąmoningiau panaudotume mūsų tėvų ir protėvių dvasinės

Vestuvės žiemą. Vestuvininkų pora žaidžia senovinį kalėdinį jaunimo žaidimą „Sūrmalkis“.

kultūros palikimą, kad dabartinės lietuvių vestuvės būtų turtingesnės ir estetiškai patrauklesnės“, bet pastebėjo, jog jų negalima akiai kopijuoti, o reikia kūrybiškai panaudoti. Tautos tradicijos nėra nekintamas dalykas: jos keičiasi kartu su visuomenės buities ir pasaulėžiūros kaita. Būtų neracionalu žūtbūt stengtis atgaivinti tai, kas šiandienos žmogui visiškai nesuprantama, nes yra pasikeitusi ir jo buitis, ir mąstysena, ir vertybių samprata. Bet kokias apeigas galima atlikti nevaidinant tik įsitikinus jų prasmingumu (27). Tą patį galima pasakyti ir apie „skolinius“ iš kaimyninių ar tolimesnių kraštų. Vieno užsiėmimo nuotaka, keletą metų iki vestuvių praleidusi JAV, būtinai norėjo užsiėmimą papildyti dar vienu simboliu veiksmu: paprašė leisti, kad jaunikis jai, visiems matant, nuimtų keliaraištį. Buvo atlikta ir nufotografuota. Muziejininkei, tarsi interpretuojančiai XIX a.–XX a. pradžios kaimo moterėlę, nebuvo padoru klausti, ką gi šis veiksmas simbolizuoja. Neatrodė, kad jį suprato ir šiltai priėmė kiti vestuvininkai...

Kilstelėjome tik vieno iš daugelio katiliukų, kunkuliuojančių mūsų muziejinėje virtuvėje, dangtį. Apie gamina mo patiekalo skonį ir kvapą sprendžia ragaujantieji. Atsiliepimai interneto svetainių puslapiuose, padėkos laišakai, elektroniniai ir gaunami paštu, kuriuos daugiausia rašo jaunimas, labai palankūs apie visus užsiėmimus. „Kunkuliuojimas“ – liudininkas, kad muziejus – ne tik vertingas etnokultūros paminklas, šaltas, nebylus, kaip amžinai šaltos dauguma krosnių jo trobose. Tai židinys, skleidžias protėvių šilumą, etnokultūrinę šviesą ir malšiną daugelio jaučiamą tradicijų alkį. „Dangčio“ kilstelėjimas galbūt bus pretekstas kolegų pamąstymams ar naujoms idėjoms.

Ilgalaikė praktika leisti ne vienu gyvenimišku pavyzdžiu pailustruoti kultūros „kosmopolitėjimo“, vertybių perkainavimo procesus, kurių vyksmą konstatuoja tyrinėtojai. Tačiau iš tos pačios patirties matyti esantį daugelio žmonių etninės kultūros poreikį. Nesvarbu, kad ir ieškant dar nepatirtos pramogos. Nesant pasiūlos, spragas būtinai kas nors užpildys, neišskios kilmės, kvapo, skonio... Tad linkiu visiems etninės kultūros srityje triūsiantiems ir ypač kolegoms iš Lietuvos liaudies buities muziejaus, pradėjusio šiemet skaičiuoti penktojo veiklos dešimtmečio metus, kūrybiškumo ir tikėjimo šio triūso prasmingumu, tvirtybės. Kūrybiškai panaudodamas turimą medžiagą ir atrasdamas naujas bendravimo su lankytojais formas, muziejus tikrai gali išlikti aktyvus šiuolaikinio kultūrinio gyvenimo dalyvis, veikiantis etninės kultūros kitimo procesus, vienas iš veiksmų, kad ir nedidelis, stabdančių etninės kultūros niveliaciją.

NUORODOS:

1. Račiūnaitė, R. *Moteris tradicinėje lietuvių kultūroje*. Kaunas: VDU, 2002, p. 14.
2. Kalnius, P. Etninės kultūros raiška posovietinėje Lietuvos visuomenėje. In *Liaudies kultūra*, 2001, Nr. 2, p. 17.
3. Marcinkevičienė, N. Ugnis statomo namo krikštasuolėje. In *Liaudies kultūra*, 2006, Nr. 4, p. 64.
4. Yla, S. *Lietuvių šeimos tradicijos*. Chicago, 1978, p. 9.

5. <http://www.kupiskis.lt>
6. Vyšniauskaitė, A., Kalnius, P., Paukštytė, R. *Lietuvių šeima ir papročiai*. Vilnius, 1995, p. 348.
7. Pūronas, V. *Nuo mamutų iki cepelinų*. Vilnius, 1999, p. 48.
8. Vyšniauskaitė, A. *Lietuvio namai*. Vilnius, 1999, p. 127.
9. Vyšniauskaitė, A. Simbolika lietuvių vestuvėse. *Mūsų praeitis*. T. 1, Vilnius, 1990, p. 71–89.
10. Dulaitienė (Glemžaitė), E. *Kupiškėnų senovė*. Vilnius, 1958, p. 353.
11. Vyšniauskaitė, A. *Simbolika lietuvių vestuvėse...*
12. Vyšniauskaitė, A., Kalnius, P., Paukštytė, R. *Lietuvių šeima ir papročiai*, p.353.
13. Katkus, M. *Balanos gdynė*. Vilnius, 1989, p. 144.
14. Vyšniauskaitė, A. Švaros tradicijų vertė laikytis ir tautos papročiai. In *Lietuvos rytas*, 1997 m. vasario 24 d., Nr. 45, p. 10.
15. Samulionytė, J. Svočia paaiškino jauniesiems, ką turi veikti lovoje vyras ir žmona. In *Lietuvos rytas*, 1991m. birželio 24 d., p. 10.
16. Vyšniauskaitė, A. Aukštaičių ir dzūkų vestuvės XIX a. – XX a. pr. In *Liaudies kultūra*, 1991, Nr. 1, p. 12–18.
17. Čepienė, I. *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p. 23.
18. Dundulienė, P. *Senieji lietuvių šeimos papročiai*. Vilnius, 1999, p. 53.
19. Ten pat.
20. Dulaitienė (Glemžaitė), E. *Kupiškėnų senovė*, p. 353.
21. Dundulienė, P. *Duona lietuvių buityje ir papročiuose*. Kaunas, 1989, p. 47
22. Samulionytė, J. Svočia paaiškino jauniesiems, ką turi veikti lovoje vyras ir žmona, p. 10.
23. Vyšniauskaitė, A., Kalnius, P., Paukštytė, R. *Lietuvių šeima ir papročiai*, p. 374.
24. Ten pat, p. 363.
25. Samulionytė, J. Svočia paaiškino jauniesiems, ką turi veikti lovoje vyras ir žmona, p. 10.
26. Motuzaitė, A. Šiuolaikinės lietuvių vestuvės Vilniaus mieste. In *Liaudies kultūra*, 2005, Nr. 6, p. 36–46.
27. Murdock, G. P. Kaip kultūra keičiasi. In *Liaudies kultūra*, 1995, Nr. 4, p. 42–48.
28. Vyšniauskaitė, A., Kalnius, P., Paukštytė, R. *Lietuvių šeima ir papročiai*, p. 274.

CURRENT AFFAIRS IN ETHNIC CULTURE

The Outdoor Lithuanian Folk Museum and the Family Festival

On the occasion of the 40th anniversary of the Outdoor Lithuanian Folk Museum

Vida OLECHNOVIČIENĖ

On the occasion of the 40th anniversary of the Outdoor Lithuanian Folk Museum, Vida Olechnovičienė discusses one of the fields of the museum's activity, namely the series of theme events "Wedding", "Hen Night", "Christening". These events are held round real weddings and christenings with the participation of the real wedding party and christening guests. The theme events are educational. In the seven years that such events have been held the number of candidates to book them has risen significantly.